

- Schultz C. 1911. Studien über die Posener Wirbeltierfauna. Festschr. 51 Versammlung Dtsch. Philol. Schulmänner, Posen: 55–81.
- Sikora A. 1993. Występowanie skandynawskiego podgatunku pluszcza (*Cinclus cinclus cinclus*) w Polsce. Not. Orn. 34: 214–230.
- Sikora A. 1994. Dalekodystansowy przelot środkowoeuropejskiego podgatunku pluszcza (*Cinclus c. aquaticus*) i jego lęg mieszany z podgatunkiem skandynawskim (*C. c. cinclus*) na północy Polski. Not. Orn. 35: 182–185.
- Sikora A., Czapulak A., Mielczarek P. 2007. Pluszcza *Cinclus cinclus*. W: Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.). Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985–2004. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań, ss. 342–343.
- Sikora A., Neubauer G. 2008. Scandinavian and central European subspecies of White-throated Dipper *Cinclus cinclus* interbreed in an isolated population in northern Poland. Ornithologica Fennica 85: 73–81.
- Sokołowski J. 1972. Ptaki Ziemi Polskiej. Tom I–II. PWN, Warszawa.
- Wilżak T. 2004. Ptaki zbiornika Szałe. Wielkopool. Prace Ornitol. 10: 109–142.
- Witkowski J., Orłowska B., Ranozek E., Stawarczyk T. 1995. Awifauna doliny Baryczy. Not. Orn. 36: 5–74.
- Wodiczko A., Krawiec F., Urbański J. 1938. Pomniki i zabytki przyrody. Wyd. Okr. Kom. Ochr. Przyr. na Wielkopolskę i Pomorze 8: 1–472.
- Wołk K. 1978. Wodne i błotne ptaki na Warcie w Wielkopolskim Parku Narodowym. Chrońmy Przyr. Ojcz. 34(4): 21–32.
- www.birdwatching.pl [dostęp 1.12.2016].

Przemysław Żurawlew

Żbiki 45, 63–304 Czermin
grusleon@gmail.com

Jacek Więckowski

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
Instytut Zoologii, Stacja Terenowa w Stobnicy
Stobnica 1, 64-607 Kiszewo
piastun666@o2.pl

Przypadek lęgu hybryda czarnowrona *Corvus corone* i wrony siwej *C. cornix* z wroną siwą *C. cornix* na Pojezierzu Leszczyńskim

Janusz Stępniewski

W roku 2016 nad Jez. Łoniewskim w Osiecznej (pow. leszczyński) stwierdzono lęg hybryda czarnowrona *Corvus corone* i wrony siwej *C. cornix* z wroną siwą *C. cornix*. Stwierdzenie gniazdowania było poprzedzone obserwacją hybryda czarnowrona w dniu 31.05, suszącego się po kąpeli na obumarłym drzewie w południowo-zachodniej części jeziora. Data tej obserwacji sugerowała możliwość lęgu ptaka. Kolejna kontrola dokonana w dniu 4.06 potwierdziła to przypuszczenie, gdyż wówczas kilkakrotnie obserwowano tego ptaka zalatującego do przyzamkowego parku w Osiecznej usytuowanego nad jeziorem. Ptak ten zawsze lądował pośród drzew rosnących na skraju zadrzewienia, bezpośrednio graniczącego z taflą jeziora. Tam też odnale-

ziono gniazdo zlokalizowane w rozwidleniu bocznej gałęzi lipy drobnolistnej *Tilia cordata* na wysokości ok. 10–12 m nad ziemią, wyeksponowane w kierunku południowym. Partnerem hybryda czarnowrona była wrona siwa. Hybryd sprawiał wrażenie nieco mniejszego i smuklejszego od partnera, odzywał się skrzecząc w sposób charakterystyczny dla czarnowrona. Obydwa ptaki karmiły pisklęta. Hybryd po wizycie na gnieździe natychmiast odlatywał, natomiast wrona siwa siadała na gnieździe. Interpretacja zachowania ptaków i konsultacja (P. Zduniak) pozwoliła oznaczyć hybryda czarnowrona jako samca, a wronę siwą jako samicę. W dniu 7.06 ptaki w dalszym ciągu karmiły pisklęta. Samiec zachowywał się bardziej ostrożnie od partnerki i pojawiał się na gnieździe co 15–20 min. Samica opuszczała również gniazdo w czasie nieobecności partnera, ale w odróżnieniu od niego często siedziała na gnieździe, z którego schodziła widząc obserwatora. Dnia 13.06 karmiące ptaki bardzo krótko przebywały w rejonie gniazda. Samica często przesiadywała na wierzchołkach drzew bezpośrednio przy gnieździe, samiec natomiast odlatywał nieco dalej od gniazda i powracał z pokarmem. W dniach 29.06 i 2.07 obserwowano ptaki dorosłe i słyszano młode na terenie parku w odległości ok. 50 m od gniazda. Podlotom przez cały czas towarzyszył jeden z rodziców. Rodzice na przemian opiekowali się młodymi i zdobywali pokarm. Dorosłe ptaki zaciekle atakowały pojawiające się w sąsiedztwie ich rewiru lęgowego drapieżniki (błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, myszołów *Buteo buteo*, kruk *Corvus corax*). Samiec był bardziej agresywny i sprawniejszy w czasie nękania intruzów.

Polska leży poza stałym arealem lęgowym czarnowrona i w naszym kraju gatunek gniazduje jedynie wyjątkowo, nieco częściej notując pary mieszane czarnowrona z wroną siwą (Żurawlew et al. 2010, Zduniak & Czechowski 2013, Pluciński 2015). Lęgi mieszańców *C. corone* x *C. cornix* z wronami siwymi odnotowano w Polsce kilkakrotnie: w roku 1909 w Jakubowie koło Świdnicy, przed rokiem 1920 w Niemczy (Pax 1925), w roku 1999 w Spytkowicach (Wiehle et al. 2002) i w roku 2014 w Parku Narodowym Ujście Warty (P. Zduniak, dane niepubl.). Ponadto prawdopodobnie lęgową parę tworzyły dwa mieszańce obserwowane w roku 1978 nad jez. Świdwie, hybrydem był ptak trzymający się z wroną siwą w maju i czerwcu 1979 w Ciechanowie, a przypuszczalnie parę tworzyły też mieszańce i wrona siwa widziane w 2003 pod Jastarnią (Żurawlew et al. 2010).

Summary: The case of the clutch of the carrion crow *Corvus corone* and the hooded crow *C. cornix* hybrid with the hooded crow *C. cornix* in the Leszno Lakeland. In 2016 on Lake Łoniewskie in Osiecznej (Leszno county) the clutch of the carrion crow *Corvus corone* and the hooded crow *C. cornix* hybrid with the hooded crow *C. cornix* was noted. The interpretation of the birds' behaviour allowed marking the hybrid as a male and the hooded crow as a female. The nest, found at a stage of feeding the chicks on 4.06, was situated on the fork of the side branch of the small-leaved linden at the height of 10–12 meters over the ground, on the edge of the park near the castle.

Literatura

- Bednorz J., Kupczyk M., Kuźniak S., Winięcki A. 2000. Ptaki Wielkopolski. Monografia faunistyczna. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.
- Pax F. 1925. Wirbeltierfauna von Schlesien. Berlin.
- Pluciński P. 2015. Pierwsze lęgi czarnowrona *Corvus corone* na Pomorzu. Ptaki Pomorza 5: 115–118.
- Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.). 2007. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985–2004. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.

- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław.
- Wiehle D., Wilk T., Faber M., Betleja J., Malczyk P. 2002. Awifauna doliny górnej Wisły – część 1. Ptaki Ziemi Oświęcimsko-Zatorskiej. Not. Orn. 43: 227–253.
- Zduniak P., Czechowski P. 2013. Carrion Crow *Corvus corone* breeding in Lubuskie Province, W Poland. Intern. Stud. Sparrows 37: 25–27.
- Żurawlew P., Czechowski P., Ławicki Ł. 2010. Występowanie czarnowrona *Corvus corone* w Polsce. Orn. Pol. 51: 262–274.

Janusz Stępniewski

ul. Mała Kościelna 9, 64–113 Osieczna

panurus@o2.pl